

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce
Baramati – 413102 (Dist-Pune)
Autonomous**

Department of Sociology

F.Y.B.A. Syllabus Semester Pattern (2019-20)

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
II	SOC1201	INTRODUCTION TO SOCIOLOGY	3

समाजशास्त्र प्रश्नसंच

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न

१.१ स्तरीकरण ..... या निकषावर आधारलेले आहे.

१. समानता २. असमानता ३. सार्वत्रिक ४. दर्जा

१.२ ..... स्तरीकरणाला सामाजिक आधार असतो.

१. निसर्ग निर्मित २. मानव निर्मित ३. मूल्य निर्मित ४. भूमिका निर्मित

१.३ सामाजिक स्तरीकरण हि एक ..... आहे.

१. प्रक्रिया २.गुणधर्म ३.जीवनशैली ४. विचार

१.४ जात हि ..... मिळते.

१. स्व-कर्तृत्वाने २. जन्माने ३. गुण कौशल्याने ४. कष्टाने

१.५ एका सामाजिक दर्जाकडून दुसऱ्या सामाजिक दर्जाकडे जाण्याची क्रिया म्हणजे

.....

१. आधुनिकीकरण २. जागतिकीकरण ३. गतिशीलता ४. परिवर्तन

१.६ सामाजिक नियंत्रण संकल्पनेचा विचार एडवर्ड रॉस यांनी त्यांच्या “ Social Control ” या ग्रंथात प्रथम ..... मध्ये सर्वप्रथम केला.

१. १९११ २. १९२० ३. १९४४ ४. १९१०

१.७ सामाजिक नियंत्रणात ..... औपचारिक साधन आहे.

१. कायदा २. प्रथा ३. परंपरा ४. रूढी

१.८ सामाजिक समूहाच्या अपेक्षेनुसार होणारे वर्तन म्हणजे ..... होय.

१.सकारात्मक २.अनुचलन ३.नाकारात्मक ४. विचलन

१.९ जेव्हा नियम माहित असून व त्याची जाणीव असूनहि मुद्दाम हेतुपूर्वक नियमांचा भंग केला जातो .तेव्हा त्या वर्तनास ..... असे म्हणतात.

१.अनुचलन २.गुन्हेगार ३. विचलन ४. सकारात्मक

१.१० अनुचलनात्मक वर्तनास .....असेही म्हणतात .

१.समान्य वर्तन २.असमान्य वर्तन ३.विचलित वर्तन ४.मानसिक वर्तन

१.११ प्रत्यक्ष ..... करून आपण विशिष्ट विषयाच्या संदर्भात ज्ञान प्राप्त करू शकतो .

१.निरीक्षण २.वर्गीकरण ३.विश्लेषण ४.निर्वाचन

१.१२ नवीन ज्ञानाची प्राप्ती करण्यासाठी उपयोगात आणली जाणारी ..... म्हणजे सामाजिक संशोधन होय.

१.वैज्ञानिक पद्धती २.सामाजिक पद्धती ३.विश्लेषण पद्धती ४.आदर्श पद्धती

१.१३ सामाजिक घटनेचे अध्ययन .....पद्धती नुसार केले जाते .

- १ वैज्ञानिक. २. सांख्यिकी ३. मुल्य ४. धार्मिक
- १.१४ सामाजिक संशोधनात .....घटकांचा अभ्यास केला जाता.
- १.राजकीय २.सामाजिक ३.आर्थिक ४.शैक्षणिक
- १.१५ संशोधनाला इंग्रजीमध्ये .....म्हणतात.
- १.sociology २.Resource ३.Research ४.Survey
- १.१६ समाजकार्य हे .....स्वरूपाचे शास्त्र आहे.
- १.सैद्धांतिक २.मुल्यात्मक ३.आदर्शात्मक ४.उपचारात्मक
- १.१७ .....हे द्रुकश्राव्य माध्यम असल्यामुळे ते अधिक प्रभावी ठरते.
- १.दूरदर्शन २.रेडीओ ३.मासिके ४.वृत्तपत्रे
- १.१८ शासनाकडून आर्थिक मदत न घेता किवा कोणत्याही नफ्याचा दृष्टीकोन डोळ्यासमोर न ठेवता सामाजिक हिताचे कार्य .....करतात.
- १.सहकारी संस्था २.बिगर शासकीय संस्था ३.पतसंस्था ४.बँका
- १.१९ इंग्रजीत .....हा शब्द संशोधनासाठी वापरण्यात येतो.
- १.Sociology २. Research ३.Mobility ४. Social group
- १.२० .....हे सर्वात अगोदर जन्मास आलेले प्रसारमाध्यम आहे.
- १.वृत्तपत्र २.अहवाल ३.पुस्तक ४.इंटरनेट

२. एक वाक्यात उत्तरे लिहा.

२.१ विषमता म्हणजे काय ?

२.२ सामाजिक स्तरीकरण व्याख्या लिहा ?

- २.३ जातीची व्याख्या लिहा ?
- २.४ वर्गाची व्याख्या लिहा ?
- २.५ लिंगभाव म्हणजे काय ?
- २.६ सामाजिक गतिशीलता म्हणजे काय ?
- २.७ सामाजिक नियंत्रण संकल्पनेचा विचार सर्वप्रथम कोणत्या विचारवंताने केला ?
- २.८ सामाजिक नियंत्रणाची व्याख्या लिहा ?
- २.९ औपचारिक नियंत्रणाचे घटक लिहा ?
- २.१० अनुचलन म्हणजे काय ?
- २.११ प्रथा म्हणजे काय ?
- २.१२ सामाजिक संशोधनाची व्याख्या लिहा ?
- २.१३ वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय ?
- २.१४ संशोधनातील नैतिक सुरक्षितता म्हणजे काय ?
- २.१५ संशोधनातील नवीन तथ्यांचा शोध म्हणजे काय ?
- २.१६ धोरण म्हणजे काय ?
- २.१७ संशोधनाला इंग्रजीत काय म्हणतात ?
- २.१८ समाजकार्य म्हणजे काय ?
- २.१९ प्रसारमाध्यमांची साधने कोणती ?
- २.२० नियोजन हि संकल्पना कोणत्या शतकात उदयास आली ?

३. टीपा लिहा.

- ३.१ सामाजिक स्तरीकरण .
- ३.२ सामाजिक स्तरीकरण एक प्रक्रिया.
- ३.३ जात हा आंतरविवाही गट .
- ३.४ वर्ग व्यवस्थेतील अर्जित दर्जाचे महत्व .
- ३.५ लिंगभाव .
- ३.६ समस्तरीय सामाजिक गतिशीलता .
- ३.७ कायदा एक औपचारिक नियंत्रण .
- ३.८ सामाजिक नियंत्रण संकल्पना .
- ३.९ अनौपचारिक नियंत्रण .
- ३.१० लोकाचार .
- ३.११ पूर्व परवानगी .
- ३.१२ संशोधनाचा अर्थ .
- ३.१३ गोपनीयता .
- ३.१४ कार्यकारण संबंध .
- ३.१५ वैज्ञानिक पद्धत .
- ३.१६ नियोजन संकल्पना.
- ३.१७ समाजकार्य .
- ३.१८ बिगर शासकीय संस्था .

३.१९ समाजकल्याण .

३.२० गुन्हेगारीचे शास्त्र .

४. लघुतरी प्रश्न.

४.१ सामाजिक स्तरीकरण म्हणजे काय ?

४.२ सामाजिक गतिशीलता म्हणजे काय ?

४.३ स्तरीकरणाचे सार्वत्रिक स्वरूप लिहा ?

४.४ जातीचे खंडात्मक विभाजन लिहा ?

४.५ लिंगभावाची संकल्पना लिहा ?

४.६ औपचारिक नियंत्रणात शिक्षणसंस्थांची भूमिका लिहा ?

४.७ औपचारिक नियंत्रणात लोकाचाराचे महत्व लिहा ?

४.८ सामाजिक अनुचलन म्हणजे काय ?

४.९ प्रथा परंपरा म्हणजे काय ?

४.१० सामाजिक नियंत्रणाच्या व्याख्या लिहा ?(दोन)

४.११ सामाजिक संशोधनाची व्याख्या लिहा ?(दोन)

४.१२ सामाजिक संशोधनात सामाजिक घटनांचा अभ्यास लिहा ?

४.१३ सामाजिक संशोधनातील गोपनीयता म्हणजे लिहा ?

४.१४ सामाजिक संशोधनातील वस्तुनिष्ठता म्हणजे लिहा ?

४.१५ सामाजिक संशोधनातील व्यक्तिनिष्ठता म्हणजे लिहा ?

४.१६ धोरण निर्मिती म्हणजे काय ?

४.१७ समाजशास्त्र आणि कायदेशीर जाणीव जागृती लिहा ?

४.१८ समाजशास्त्र आणि प्रसारमाध्यमे लिहा ?

४.१९ औद्योगिक क्षेत्रात उपजीविकेच्या संधी लिहा ?

४.२० कायदा व समाजशास्त्र या विषयी लिहा ?

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न.

५.१ सामाजिक स्तरीकरण व्याख्या सांगून सामाजिक स्तरीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५.२ जातीची व्याख्या सांगून जातीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५.३ वर्गाची व्याख्या सांगून वर्गाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५.४ लिंगभावाची व्याख्या सांगून लिंगभावाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५.५ सामाजिक गतिशीलता व्याख्या सांगून सामाजिक गतिशीलतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

५.६ लिंगभाव म्हणजे काय सांगून लिंगभाव विषयी तुमचे मत स्पष्ट करा.

५.७ सामाजिक नियंत्रणाची व्याख्या सांगून सामाजिक नियंत्रणाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

५.८ सामाजिक नियंत्रणाचा औपचारिक प्रकार स्पष्ट करा.

५.९ सामाजिक नियंत्रणाचा अनौपचारिक प्रकार स्पष्ट करा

- ५.१० सामाजिक अनुचलन म्हणजे काय सांगून सामाजिक अनुचलन स्पष्ट करा.
- ५.११ तुमच्या जीवनात सामाजिक नियंत्रणाची साधने कोणती ते स्पष्ट करा.
- ५.१२ सामाजिक संशोधनाचा अर्थ सांगून संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा
- ५.१३ सामाजिक संशोधनातील वस्तुनिष्ठता स्पष्ट करा.
- ५.१४ सामाजिक संशोधनातील व्यक्तीनिष्ठता स्पष्ट करा.
- ५.१५ सामाजिक संशोधनातील नैतिकता / नितीतत्वे स्पष्ट करा.
- ५.१६ समाजशास्त्र एक व्यवसाय संधी स्पष्ट करा.
- ५.१७ समाजशास्त्र आणि समाजकार्य यांचा संबंध स्पष्ट करा.
- ५.१८ समाजशास्त्र आणि प्रसारमाध्यमे यांचा संबंध स्पष्ट करा.
- ५.१९ समाजशास्त्रातील उपजिविकेसाठी संधी स्पष्ट करा.
- ५.२० तुमच्या जीवनात समाजशास्त्राचा उपयोग कसा होतो स्पष्ट करा.